
Inżynier Tadeusz Porembalski - patron przemyskiego mostu kolejowego

Jednym z najstarszych mostów na Sanie jest przemyski most kolejowy, zbudowany w 1891 roku. Warto przypomnieć sylwetkę inżyniera Tadeusza Porembalskiego, którego imieniem jest nazwany ten obiekt. Uchwałą Miejskiej Rady Narodowej w Przemyślu z 25.11.1988 Porembalski został patronem mostu.

Tadeusz Kazimierz Porembalski urodził się w Samborze 23.12.1896 roku jako syn Jana i Haliny z Podolskich. W czasie I wojny światowej przebywał w czeskiej Pradze, w lecie 1915 r. wrócił do Przemyśla, a następnie rozpoczął pracę w kopalni „Nafta” w Tustanowicach k. Borysławia. Na froncie włoskim uczestniczył m.in. w walkach nad rzeką Isonzo. W listopadzie 1918 r. wziął udział w walkach polsko-ukraińskich o Przemyśl. Wraz z żołnierzami i ochotnikami brał udział w obronie mostu kolejowego na Sanie, co było przyczyną wybrania go w 1988 r. na patrona tej budowli.

W roku szkolnym 1920/21 był słuchaczem Krajowej Szkoły Górniczej i Wiertniczej w Borysławiu. Pracował w kopalniach ropy naftowej w tym mieście. W 1939 roku został kierownikiem kopalni „Rajskie” w pow. leskim. Po wkroczeniu Armii Czerwonej pracował w kopalni w Paszowej i Ropiance. W 1940 r. po pobycie w sowieckim szpitalu w Przemyślu otrzymał zgodę władz na połączenie się z rodziną mieszkającą na przemyskim Zasanu okupowanym przez Niemców. Po odzyskaniu zdrowia pracował w kopalniach w okolicach Biecza, Gorlic i Grybowa. Następnie został oddelegowany do kopalni znajdujących się w powiecie leskim i sanockim. Z powodu oskarżeń nacjonalistów ukraińskich, obawiając się aresztowania uciekł do Przemyśla. Tutaj od listopada 1941 r. do lipca 1944 r. prowadził sklep z artykułami chemicznymi.

Po wycofaniu się wojsk niemieckich z Przemyśla T. Porembalski początkowo został radnym Miejskiej Rady Narodowej, następnie Prezydentem miasta Przemyśla (6.10.1944 r.). We wrześniu 1945 r. wyjechał do Krakowa, gdzie mianowano go zastępcą dyrektora w Zarządzie Głównym Centrali Produktów Naftowych (CPN). Ostatecznie dopiero 18.12.1945 r. Miejska Rada Narodowa w Przemyślu odwołała Porembalskiego z urzędu Prezydenta. W czasie jego prezydentury Zarząd Miasta zrealizował wiele prac remontowo-naprawczych. Porembalski pracował następnie w różnych przedsiębiorstwach naftowych i górniczych na kierowniczych stanowiskach. Jako wybitny fachowiec i racjonalizator był autorem kilku wynalazków. Napisał także wiele artykułów naukowych zamieszczanych w czasopiśmie specjalistycznych, np. „Nafta” i innych. W 1967 r. przeszedł na emeryturę, nie zaprzestając jednak działalności społecznej. Zmarł dnia 10.05.1971 r. w Krakowie i pochowany został na cmentarzu Salwatorskim.

Porembalski pozostawił po sobie bogaty dorobek pisarski – artykuły i opracowania naukowe, artykuły wspomnieniowe i pamiętniki. Część z nich została opublikowana.

Materiały rodziny Porembalskich, w tym Tadeusza, przechowywane są w zasobie Archiwum Państwowego w Przemyślu. Są to jego prace, materiały dotyczące pracy zawodowej oraz wynalazczej i naukowej, materiały biograficzne oraz nieliczne fotografie. W „Roczniku Historyczno-Archiwalnym” (RHA) wydawanym przez Archiwum ukazały się następujące teksty dotyczące rodziny Porembalskich (w tym edytowane wspomnienia Tadeusza i jego ojca Jana):

- Mielnik A.K. , *Inż. Tadeusz Kazimierz Porembalski (1896–1971)*, RHA, t. 19, s. 233-242.

- Mielnik A.K. „*Wspomnienia o Ziemi Birczańskiej*” Jana Porembalskiego – cenny przekaz źródłowy ze zbiorów Archiwum Państwowego w Przemyślu, RHA, t. 19: 2008, s. 181-215

- Dalecki M., *Wspomnienia Jana Porembalskiego „Przemyśl w przedświcie wolności”* – interesujący przekaz źródłowy ze zbiorów Archiwum Państwowego w Przemyślu, RHA, t. 20: 2009 s. 153-172

- Mielnik A. K., *Materiały rodziny Porembalskich w zasobie Archiwum Państwowego w Przemyślu*, RHA, t. 21: 2010, s. 161-174

- Piszczek S., „*Pragnę unieśmiertelnić postacie niektórych osób, które już odeszły, a na gruncie przemyskim żyły [...]*”:

„Sylwetki przemyskie” Jana Porembalskiego ze zbiorów Archiwum Państwowego w Przemyślu, RHA, t. 21: 2010, s. 277-294

- Dalecki M., *Wspomnienia Tadeusza Porembalskiego z okresu pobytu w sowieckim Szpitalu Miejskim w Przemyślu w 1940 r.*, RHA, t. 22: 2010, s. 153-170.

- Dalecki M., *Przemysł 1944-1945 we wspomnieniach Prezydenta Miasta Tadeusza Porembalskiego*, RHA, t. 24: 2013-2014, s. 275-202.

Zachęcamy do sięgnięcia do nich w wersji papierowej bądź elektronicznej.
<http://www.przemysl.ap.gov.pl/p,107,rocznik-historyczno-archiwalny>

Na portalu Szukaj w Archiwach www.szukajwarchiwach.gov.pl dostępny jest inwentarz zespołu nr 1991 Materiały rodziny Porembalskich oraz skany jednostek: sygn. 7 Jan Porembalski „Przemysł w przedświcie wolności”, sygn. 8 Jan Porembalski „Rada Narodowa w Przemyślu w listopadzie 1918 roku”
